[2018] 13 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ.920

ਡਾਕਟਰ ਧਰੁਬਰਮ ਮੁਰਲੀਧਰ ਸੋਨਾਰ

ਬਨਾਮ

ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਰਾਜ ਅਤੇ ਹੋਰ

(2018 ਦਾ ਅਪਰਾਧਿਕ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 1443)

22 ਨਵੰਬਰ, 2018

[ਏ. ਕੇ. ਸੀਕਰੀ ਅਤੇ ਐਸ. ਅਬਦੁਲ ਨਜ਼ੀਰ, ਜੇ.ਜੇ.)

ਅਪਰਾਧਿਕ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਕੋਡ, 1973: ਧਾਰਾ 482- ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ, ਦਾਇਰੇ ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਵਟਾਂਦਰੇ ਕੀਤੇ ਗਏ।

ਅਪਰਾਧਿਕ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਕੋਡ, 1973: ਧਾਰਾ 482- ਕਾਰਵਾਈ ਰੱਦ ਕਰਨਾ- ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਅਤੇ ਸਹਿ-ਦੋਸ਼ੀ ਵਿਰੁੱਧ IPC ਦੀ ਧਾਰਾਵਾਂ 376 (2) (ਬੀ), 420 r/w ਧਾਰਾ 34, ਅਤੇ SC/ST ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 3 (1) (x) ਦੇ ਤਹਿਤ FIR ਦਰਜ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ- ਅਪੀਲਕਰਤਾ-ਦੋਸ਼ੀ ਨੰਬਰ 1 ਇੱਕ ਸਰਕਾਰੀ ਡਾਕਟਰ ਸੀ ਜਦੋਂ ਕਿ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਉਸੇ ਸੰਸਥਾ ਵਿੱਚ ਨਰਸ ਸੀ- ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਦਾ ਕੇਸ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਉਸਨੂੰ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨਾਲ ਪਿਆਰ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸਨੂੰ ਇੱਕ ਸਾਥੀ ਦੀ ਲੋੜ ਸੀ ਉਹ ਇੱਕ ਵਿਧਵਾ ਸੀ- ਉਹ ਇਕੱਠੇ ਰਹਿ ਰਹੇ ਸਨ, ਕਦੇ ਉਸਦੇ ਘਰ ਅਤੇ ਕਦੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਘਰ- ਉਹ ਕਾਫ਼ੀ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਇੱਕ ਦੂਜੇ ਨਾਲ ਰਿਸ਼ਤੇ ਵਿੱਚ ਸਨ ਅਤੇ ਇੱਕ ਦੂਜੇ ਦੀ ਸੰਗਤ ਦਾ ਅਨੰਦ ਲੈਂਦੇ ਸਨ ਅਤੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਵਾਅਦਾ ਕੀਤਾ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਉਸ ਨਾਲ ਵਿਆਹ ਕਰੇਗਾ- ਹਾਲਾਂਕਿ, ਜਦੋਂ ਉਸਨੂੰ ਪਤਾ ਲੱਗਿਆ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਔਰਤ ਨਾਲ ਵਿਆਹ ਕਰਵਾ ਲਿਆ ਹੈ, ਉਸਨੇ FIR ਦਰਜ ਕਰਵਾਈ - ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ FIR ਰੱਦ ਕਰਨ ਲਈ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ- ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਪਟੀਸ਼ਨ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤੀ- ਅਪੀਲ 'ਤੇ, ਕਿਹਾ: ਇਹ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਦਾ ਮਾਮਲਾ

ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਉਸ ਨਾਲ ਜ਼ਬਰਦਸਤੀ ਬਲਾਤਕਾਰ ਕੀਤਾ ਸੀ- ਦੋਵਾਂ ਧਿਰਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਸਹਿਮਤੀ ਨਾਲ ਸਰੀਰਕ ਸਬੰਧ IPC ਦੀ ਧਾਰਾ 376 ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਪਰਾਧ ਨਹੀਂ ਹੋਣਗੇ- ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਵੱਲੋਂ ਇੱਕ ਚੁੱਪ ਸਹਿਮਤੀ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਮੂਕ ਸਹਿਮਤੀ ਕਿਸੇ ਗਲਤ ਫਹਿਮੀ ਦਾ ਨਤੀਜਾ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਉਸ ਦਾ ਮਨ- ਭਾਵੇਂ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਵਿੱਚ ਲਗਾਏ ਗਏ ਦੋਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਚਿਹਰੇ ਦੇ ਮੁੱਲ 'ਤੇ ਲਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰ ਲਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਉਹ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਕੇਸ ਨਹੀਂ ਬਣਾਉਣਗੇ- ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ FIR ਵਿੱਚ ਕਿਤੇ ਵੀ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੁਆਰਾ IPC ਦੀ ਧਾਰਾ 420, ਜਾਂ SC/ST ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 3 (1) (x) ਦੇ ਤਹਿਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਕਿਸੇ ਗਲਤੀ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ- ਇਸ ਲਈ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ Cr. P.C. ਦੀ ਧਾਰਾ 482 ਤਹਿਤ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਵੱਲੋਂ ਦਾਇਰ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨਾ ਜਾਇਜ਼ ਨਹੀਂ ਸੀ- FIR ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ - ਪੀਨਲ ਕੋਡ, 1860 - ਧਾਰਾਵਾਂ 376 (2) (ਬੀ), 420 r/w ਧਾਰਾ 34 - ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀਆਂ ਅਤੇ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਕਬੀਲਿਆਂ (ਅੱਤਿਆਚਾਰ ਰੋਕੂ) ਐਕਟ, 1989 - ਧਾਰਾ 3 (1) (x)

XXXXXX

ਡਾਕਟਰ ਧਰੁਬਰਮ ਮੁਰਲੀਧਰ ਸੋਨਾਰ ਬਨਾਮ ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਰਾਜ 921

ਅਪੀਲ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੰਦੇ ਹੋਏ ਅਦਾਲਤ

ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਕਿ 1. ਇਹ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਤੈਅ ਹੈ ਕਿ Cr. P.C. ਦੀ ਧਾਰਾ 482 ਅਧੀਨ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਅਪਵਾਦ ਹੈ ਅਤੇ ਨਿਯਮ ਨਹੀਂ। ਇਸ ਧਾਰਾ ਦੇ ਤਹਿਤ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਕੋਲ ਅਜਿਹੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੇਣ ਦੀਆਂ ਅੰਦਰੂਨੀ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਹਨ ਜੋ ਕੋਡ ਦੇ ਤਹਿਤ ਕਿਸੇ ਵੀ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵੀ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੀ ਦੁਰਵਰਤੋਂ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਲਈ ਜਾਂ ਨਿਆਂ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਕਰਨ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਪਰ "ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੀ ਦੁਰਵਰਤੋਂ" ਜਾਂ "ਨਿਆਂ ਦੇ ਟੀਚਿਆਂ ਨੂੰ ਸੁਰੱਖਿਅਤ

ਕਰਨ ਲਈ" ਸ਼ਬਦ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੂੰ ਅਸੀਮਤ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਪ੍ਰਦਾਨ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ ਅਤੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਜਾਂ ਨਿਆਂ ਦੇ ਅੰਤਾਂ ਦੀ ਕਥਿਤ ਦੁਰਵਰਤੋਂ ਨੂੰ ਸਿਰਫ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆਤਮਕ ਕਾਨੂੰਨ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ ਅਤੇ ਹੋਰ ਨਹੀਂ। [ਪੈਰਾ 8] [926-B-C]

ਹਰਿਆਣਾ ਰਾਜ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਭਜਨ ਲਾਲ ਅਤੇ ਹੋਰ 1992 ਸੁਪ (1) ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 335 : [1990] 3 Suppl. ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 259; ਰਾਜੇਸ਼ ਬਜਾਜ ਬਨਾਮ ਰਾਜ ਐਨ.ਸੀ.ਟੀ. ਦਿੱਲੀ ਅਤੇ ਹੋਰ (1999) 3 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 259: [1999] 1 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 1012; ਕਰਨਾਟਕ ਰਾਜ ਬਨਾਮ ਐਮ ਦੇਵੇਂਦਰੱਪਾ ਅਤੇ ਹੋਰ (2002) 3 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 89: [2002] 1 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 275; ਵਿਨੀਤ ਕੁਮਾਰ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਉੱਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਰਾਜ ਅਤੇ ਹੋਰ (2017) 13 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 369: [2017] 6 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 922 - 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ।

2. ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਲਈ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਦੁਆਰਾ ਕਿਸੇ ਅਪਰਾਧ ਦਾ ਨੋਟਿਸ ਲੈਣ ਦੇ ਤੱਥਾਂ ਦਾ ਧਿਆਨਪੂਰਵਕ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਅੰਦਰੂਨੀ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦਿਆਂ ਸਬੂਤਾਂ ਦੀ ਕਦਰ ਕਰਨ ਦੀ ਵੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਜੇ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਤ ਦੋਸ਼ ਉਹ ਅਪਰਾਧ ਨਹੀਂ ਬਣਦੇ ਜਿਸ ਦਾ ਨੋਟਿਸ ਲਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਤਾਂ ਇਹ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਲਈ ਖੁੱਲ੍ਹਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਅੰਦਰੂਨੀ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦਿਆਂ ਇਸ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦੇਵੇ। [ਪੈਰਾ 12] [928-G]

3. ਧਾਰਾ 376 (2) (ਬੀ) ਕਿਸੇ ਸਰਕਾਰੀ ਕਰਮਚਾਰੀ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੇ ਗਏ ਬਲਾਤਕਾਰ ਦੇ ਜੁਰਮ ਲਈ ਸਜ਼ਾ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕਰਦੀ ਹੈ ਜੋ ਉਸ ਦੀ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਔਰਤ ਨੂੰ ਅਜਿਹੇ ਸਰਕਾਰੀ ਕਰਮਚਾਰੀ ਵਜੋਂ ਜਾਂ ਉਸ ਦੇ ਅਧੀਨ ਕਿਸੇ ਸਰਕਾਰੀ ਕਰਮਚਾਰੀ ਦੀ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੀ ਹੈ। ਧਾਰਾ 376 ਬਲਾਤਕਾਰ ਦੇ ਅਪਰਾਧ ਨੂੰ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕਰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਛੇ ਵੇਰਵੇ ਗਿਣਦੀ ਹੈ। ਪਹਿਲੀ ਖੰਡ ਓਥੇ ਕੰਮ ਕਰਦੀ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਔਰਤਾਂ

ਆਪਣੀਆਂ ਇੰਦਰੀਆਂ ਦੇ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿੱਚ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਸਹਿਮਤੀ ਦੇਣ ਦੇ ਯੋਗ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ ਪਰ ਇਹ ਕੰਮ ਉਸਦੀ ਇੱਛਾ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਦੂਜਾ ਜਿੱਥੇ ਇਹ ਉਸਦੀ ਸਹਿਮਤੀ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ; ਤੀਜਾ, ਚੌਥਾ ਅਤੇ ਪੰਜਵਾਂ ਜਦੋਂ ਸਹਿਮਤੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਪਰ ਇਹ ਅਜਿਹੀ ਸਹਿਮਤੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜੋ ਅਪਰਾਧੀ ਨੂੰ ਬਹਾਨਾ ਬਣਾਉਂਦੀ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਉਸ ਨੂੰ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਉਹ ਦਿਲਚਸਪੀ ਰੱਖਦੀ ਹੈ, ਮੌਤ ਜਾਂ ਸੱਟ ਲੱਗਣ ਦੇ ਡਰ ਨਾਲ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। 'ਉਸ ਦੀ ਇੱਛਾ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ' ਸ਼ਬਦ ਦਾ ਮਤਲਬ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਕੰਮ ਔਰਤ ਦੇ ਵਿਰੋਧ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

XXXXXX

ਸਹਿਮਤੀ ਬਾਰੇ ਇੱਕ ਅਨੁਮਾਨ ਕੱਢਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜੇ ਸਿਰਫ ਕੇਸ ਦੇ ਸਬੂਤਾਂ ਜਾਂ ਸੰਭਾਵਨਾਵਾਂ ਦੇ ਅਧਾਰ ਤੇ "ਸਹਿਮਤੀ" ਨੂੰ ਵਿਚਾਰ-ਵਟਾਂਦਰੇ ਦੇ ਨਾਲ ਤਰਕ ਦਾ ਕੰਮ ਵੀ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਮਨ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਸਰਗਰਮ ਇੱਛਾ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਕੰਮ ਨੂੰ ਕਰਨ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦੇਵੇ। IPC ਦੀ ਧਾਰਾ 90 ਹਾਲਾਂਕਿ "ਸਹਿਮਤੀ" ਨੂੰ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਨਹੀਂ ਕਰਦੀ ਪਰ ਦੱਸਦੀ ਹੈ ਕਿ "ਸਹਿਮਤੀ" ਕੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਸਹਿਮਤੀ ਜ਼ਾਹਰ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜਾਂ ਸੰਕੇਤ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਜ਼ਬਰਦਸਤੀ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜਾਂ ਗੁੰਮਰਾਹ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਸਵੈ-ਇੱਛਾ ਨਾਲ ਜਾਂ ਧੋਖੇ ਰਾਹੀਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਜੇ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਦੁਆਰਾ ਤੱਥ ਦੀ ਗਲਤ ਧਾਰਨਾ ਦੇ ਤਹਿਤ ਸਹਿਮਤੀ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਹ ਗਲਤ ਹੈ। ਧਾਰਾ 375 ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਸਹਿਮਤੀ ਲਈ ਨਾ ਸਿਰਫ ਐਕਟ ਦੀ ਮਹੱਤਤਾ ਅਤੇ ਨੈਤਿਕ ਗੁਣਵੱਤਾ ਦੇ ਗਿਆਨ ਦੇ ਅਧਾਰ ਤੇ ਬੁੱਧੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸਵੈਇੱਛਤ ਭਾਗੀਦਾਰੀ ਦੀ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਬਲਕਿ ਵਿਰੋਧ ਅਤੇ ਸਹਿਮਤੀ ਵਿਚਕਾਰ ਚੋਣ ਦੀ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵੀ ਕੋਈ ਸਹਿਮਤੀ ਸੀ ਜਾਂ ਨਹੀਂ, ਇਸ ਦਾ ਪਤਾ ਸਾਰੇ ਸਬੰਧਿਤ ਹਾਲਾਤਾਂ ਦੇ ਧਿਆਨਪੂਰਵਕ

ਅਧਿਐਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੀ ਲਗਾਇਆ ਜਾਣਾ ਹੈ। (ਪੈਰਾ 13, 14, 15) [928-H; 929-A, D-E; 930-A-B]

ਉਦੈ ਬਨਾਮ ਕਰਨਾਟਕ ਰਾਜ (2003) 4 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 46: [2003] 2 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 231; ਦੀਲੀਪ ਸਿੰਘ ਉਰਫ ਦਿਲੀਪ ਕੁਮਾਰ ਬਨਾਮ ਬਿਹਾਰ ਰਾਜ (2005) 1 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 88: [2004] 5 Suppl. ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 909; ਦੀਪਕ ਗੁਲਾਟੀ ਬਨਾਮ ਹਰਿਆਣਾ ਰਾਜ (2013) 7 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 675: [2013] 6 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 544 ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ।

4. ਬਲਾਤਕਾਰ ਅਤੇ ਸਹਿਮਤੀ ਨਾਲ ਸੈਕਸ ਵਿੱਚ ਸਪੱਸ਼ਟ ਅੰਤਰ ਹੈ। ਅਜਿਹੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਧਿਆਨ ਨਾਲ ਜਾਂਚ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਪੀੜਤ ਨਾਲ ਵਿਆਹ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਸੀ ਜਾਂ ਉਸਦੇ ਮਾੜੇ ਇਰਾਦੇ ਸਨ ਅਤੇ ਉਸਨੇ ਸਿਰਫ ਆਪਣੀ ਕਾਮਨਾ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸ ਬਾਰੇ ਝੂਠਾ ਵਾਅਦਾ ਕੀਤਾ ਸੀ, ਕਿਉਂਕਿ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਧੋਖਾਧੜੀ ਜਾਂ ਧੋਖੇ ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਵਿੱਚ ਆਉਂਦਾ ਹੈ। ਸਿਰਫ ਵਾਅਦੇ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਅਤੇ ਝੂਠੇ ਵਾਅਦੇ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਨਾ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਵੀ ਅੰਤਰ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਜੇ ਦੋਸ਼ੀ ਨੇ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਨੂੰ ਜਿਨਸੀ ਕੰਮਾਂ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣ ਲਈ ਪ੍ਰੇਰਿਤ ਕਰਨ ਦੇ ਇਕੋ ਇਕ ਇਰਾਦੇ ਨਾਲ ਵਾਅਦਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਹੈ ਤਾਂ ਅਜਿਹਾ ਕੰਮ ਬਲਾਤਕਾਰ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ। ਇੱਕ ਅਜਿਹਾ ਕੇਸ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਉਣ ਵਾਲਾ ਦੋਸ਼ੀ ਲਈ ਆਪਣੇ ਪਿਆਰ ਅਤੇ ਜਨੂੰਨ ਦੇ ਕਾਰਨ ਜਿਨਸੀ ਸੰਬੰਧ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਸਹਿਮਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਨਾ ਕਿ ਸਿਰਫ ਦੋਸ਼ੀ ਦੁਆਰਾ ਪੈਦਾ ਕੀਤੀ ਗਲਤ ਧਾਰਨਾ ਕਰਕੇ ਜਾਂ ਜਿੱਥੇ ਕੋਈ ਦੋਸ਼ੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਹਾਲਾਤਾਂ ਕਰਕੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਉਸਨੇ ਭਵਿੱਖਬਾਣੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਸੀ ਜਾਂ ਜੋ ਉਸਦੇ ਕੰਟਰੋਲ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਸਨ, ਉਸ ਨਾਲ ਵਿਆਹ ਕਰਨ ਦੇ ਹਰ ਇਰਾਦੇ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਉਸ ਨਾਲ ਵਿਆਹ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਮਰੱਥ ਸੀ। ਅਜਿਹੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਨਾਲ ਵੱਖਰੇ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਵਿਵਹਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਜੇ ਦੋਸ਼ੀ ਦਾ ਕੋਈ ਗਲਤ ਇਰਾਦਾ ਸੀ ਅਤੇ ਜੇ ਉਸ ਦੇ ਗੁਪਤ ਇਰਾਦੇ ਸਨ ਤਾਂ ਇਹ ਬਲਾਤਕਾਰ ਦਾ ਸਪੱਸ਼ਟ ਮਾਮਲਾ ਹੈ। ਦੋਵਾਂ ਧਿਰਾਂ

ਵਿਚਕਾਰ ਸਹਿਮਤੀ ਨਾਲ ਸਰੀਰਕ ਸੰਬੰਧ IPC ਦੀ ਧਾਰਾ 376 ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਪਰਾਧ ਨਹੀਂ ਬਣਨਗੇ। [ਪੈਰਾ 20] [933-G-H; 934-A-C]

XXXXXX

ਡਾਕਟਰ ਧਰੁਬਰਮ ਮੁਰਲੀਧਰ ਸੋਨਾਰ ਬਨਾਮ ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਰਾਜ 923

5. ਤੁਰੰਤ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਪ੍ਰਾਇਮਰੀ ਹੈਲਥ ਸੈਂਟਰ ਵਿੱਚ ਮੈਡੀਕਲ ਅਧਿਕਾਰੀ ਵਜੋਂ ਸੇਵਾ ਨਿਭਾ ਰਹੀ ਸੀ ਅਤੇ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਉਸੇ ਸਿਹਤ ਕੇਂਦਰ ਵਿੱਚ ਸਹਾਇਕ ਨਰਸ ਵਜੋਂ ਕੰਮ ਕਰ ਰਹੀ ਸੀ ਅਤੇ ਉਹ ਇੱਕ ਵਿਧਵਾ ਹੈ। ਉਸ ਨੇ ਦੋਸ਼ ਲਾਇਆ ਸੀ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਉਹ ਇੱਕ ਵਿਆਹੁਤਾ ਆਦਮੀ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸਦੇ ਆਪਣੀ ਪਤਨੀ ਨਾਲ ਮਤਭੇਦ ਹਨ। ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਭਾਈਚਾਰਿਆਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹਨ। ਇਹ ਵੀ ਦੋਸ਼ ਹੈ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ/ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਵਿਆਹ ਰਜਿਸਟਰ ਕਰਵਾਉਣ ਲਈ ਇਕ ਮਹੀਨੇ ਦਾ ਸਮਾਂ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਅੱਗੇ ਕਹਿੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਉਸਨੂੰ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨਾਲ ਪਿਆਰ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸਨੂੰ ਇੱਕ ਸਾਥੀ ਦੀ ਲੋੜ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਇੱਕ ਵਿਧਵਾ ਸੀ। ਉਹ ਇਕੱਠੇ ਰਹਿ ਰਹੇ ਸਨ, ਕਦੇ ਉਸ ਦੇ ਘਰ ਅਤੇ ਕਦੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੀ ਰਿਹਾਇਸ਼ 'ਤੇ। ਉਹ ਕਾਫ਼ੀ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਇੱਕ ਦੂਜੇ ਨਾਲ ਰਿਸ਼ਤੇ ਵਿੱਚ ਸਨ ਅਤੇ ਇੱਕ ਦੂਜੇ ਦੀ ਸੰਗਤ ਦਾ ਅਨੰਦ ਲੈਂਦੇ ਸਨ। ਇਹ ਵੀ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਕਾਫ਼ੀ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਇਕੱਠੇ ਰਹਿ ਰਹੇ ਸਨ। ਜਦੋਂ ਉਸ ਨੂੰ ਪਤਾ ਲੱਗਾ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਔਰਤ ਨਾਲ ਵਿਆਹ ਕਰਵਾ ਲਿਆ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਸਨੇ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦਰਜ ਕਰਵਾਈ। ਇਹ ਉਸ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਨੇ ਉਸ ਨਾਲ ਜ਼ਬਰਦਸਤੀ ਬਲਾਤਕਾਰ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਉਸਨੇ ਵਾਪਰੀਆਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਪ੍ਰਤੀ ਮਨ ਦੀ ਸਰਗਰਮ ਵਰਤੋਂ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇੱਕ ਚੇਤੰਨ ਫੈਸਲਾ ਲਿਆ ਸੀ। ਇਹ ਕਿਸੇ ਮਨੋਵਿਗਿਆਨਕ ਦਬਾਅ ਦੇ ਸਾਮ੍ਹਣੇ ਇੱਕ ਨਿਸ਼ਕਿਰਿਆ ਅਧੀਨਗੀ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਇੱਕ ਚੁੱਪ ਸਹਿਮਤੀ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸਪੱਸ਼ਟ ਸਹਿਮਤੀ ਉਸ ਦੇ ਮਨ ਵਿੱਚ ਪੈਦਾ ਹੋਈ ਗਲਤ ਧਾਰਨਾ ਦਾ ਨਤੀਜਾ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਭਾਵੇਂ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਵਿੱਚ ਲਗਾਏ ਗਏ ਦੋਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ

ਚਿਹਰੇ ਦੇ ਮੁੱਲ 'ਤੇ ਲਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਉਹ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਕੇਸ ਨਹੀਂ ਬਣਾਉਂਦੇ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕਿਉਂਕਿ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਪਹਿਲੀ ਨਜ਼ਰ ਵਿੱਚ ਬਲਾਤਕਾਰ ਦਾ ਦੋਸ਼ ਦਿਖਾਉਣ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਹੀ ਹੈ, ਇਸ ਲਈ ਧਾਰਾ 376 (2) (ਬੀ) ਤਹਿਤ ਦਰਜ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਨੂੰ ਬਰਕਰਾਰ ਨਹੀਂ ਰੱਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ FIR ਵਿੱਚ ਕਿਤੇ ਵੀ IPC ਦੀ ਧਾਰਾ 420 ਜਾਂ SC/ST ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 3 (1) (x) ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਕਿਸੇ ਗਲਤੀ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ Cr. P.C. ਦੀ ਧਾਰਾ 482 ਤਹਿਤ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੁਆਰਾ ਦਾਇਰ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨਾ ਜਾਇਜ਼ ਨਹੀਂ ਸੀ। [ਪੈਰਾ 21, 22][934-ਡੀ-ਐਚ; 935-ਏ-ਬੀ]

XXXXXX

ਕਾਨੂੰਨੀ ਕੇਸ ਹਵਾਲਾ

[1990] 3 Suppl. SCR 259	ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ	ਪੈਰਾ 9
[1999] 1 SCR 1012	ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ	ਪੈਰਾ 10
[2002] 1 SCR 275	ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ	ਪੈਰਾ 11
[2017] 6 SCR 922	ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ	ਪੈਰਾ 12
[2003] 2 SCR 231	ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ	ਪੈਰਾ 16
[2004] 5 Suppl. SCR 909	ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ	ਪੈਰਾ 17
[2013] 6 SCR 544	ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ	ਪੈਰਾ 18

ਅਪਰਾਧਿਕ ਅਪੀਲੀ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ: 2018 ਦੀ ਅਪਰਾਧਿਕ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 1443

2012 ਦੀ ਅਪਰਾਧਿਕ ਅਰਜ਼ੀ ਨੰਬਰ 3590 ਵਿੱਚ ਔਰੰਗਾਬਾਦ ਵਿਖੇ ਬੰਬਈ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਬੈਂਚ ਦੇ 02.07.2018 ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਆਦੇਸ਼ ਤੋਂ।

ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਲਈ ਐਡਵੋਕੇਟ ਜਯੰਤ ਸੂਦ, ਸੀਨੀਅਰ ਐਡਵੋਕੇਟ, ਸੰਦੀਪ ਐਸ ਦੇਸ਼ਮੁਖ, ਵਸੀਮ ਸਿੱਦੀਕੀ, ਸੰਦੀਪ ਸੁਧਾਕਰ ਦੇਸ਼ਮੁਖ।

ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਲਈ ਐਡਵੋਕੇਟ ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਦੀਪਾ ਐਮ ਕੁਲਕਰਨੀ, ਨਿਸ਼ਾਂਤ ਆਰ ਕਟਨੇਸ਼ਵਰਕਰ,

ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਹੇਠ ਦੁਆਰਾ ਸੁਣਾਇਆ ਗਿਆ

ਐਸ. ਅਬਦੁਲ ਨਜ਼ੀਰ, ਜੇ. 1. ਆਗਿਆ ਪ੍ਰਦਾਨ (Leave Granted)

2. ਇਹ ਅਪੀਲ 2012 ਦੀ ਅਪਰਾਧਿਕ ਅਰਜ਼ੀ ਨੰਬਰ 3590 ਦੇ 02.07.2018 ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਬੰਬਈ ਹਾਈ ਕੋਰਟ (ਔਰੰਗਾਬਾਦ ਵਿਖੇ ਬੈਂਚ) ਨੇ ਅਪਰਾਧਿਕ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਕੋਡ, 1973 (ਸੰਖੇਪ ਵਿੱਚ 'ਸੀ.ਆਰ.ਪੀ.ਸੀ.) ਦੀ ਧਾਰਾ 482 ਤਹਿਤ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਦੁਆਰਾ ਦਾਇਰ ਅਰਜ਼ੀ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਨੰਦੂਰਬਾਰ ਵਿੱਚ ਭਾਰਤੀ ਦੰਡਾਵਲੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 376 (2) (ਬੀ), 420 ਅਤੇ ਭਾਰਤੀ ਦੰਡਾਵਲੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 34 (ਸੰਖੇਪ ਵਿੱਚ 'IPC' ਅਤੇ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀਆਂ ਅਤੇ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਕਬੀਲਿਆਂ (ਅੱਤਿਆਚਾਰ ਰੋਕੂ) ਐਕਟ, 1989 (ਸੰਖੇਪ ਵਿੱਚ 'SC/ST ਐਕਟ') ਦੀ ਧਾਰਾ 3 (1) (x) ਅਤੇ ਨਿਆਂਇਕ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ, ਐਫ.ਸੀ. ਸ਼ਹਾਦਾ, ਨੰਦੂਰਬਾਰ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਚਾਰਜਸ਼ੀਟ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ।

XXXXXX

ਡਾਕਟਰ ਧਰੁਬਰਮ ਮੁਰਲੀਧਰ ਸੋਨਾਰ ਬਨਾਮ ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਰਾਜ
[ਐਸ. ਅਬਦੁਲ ਨਜ਼ੀਰ, ਜੇ.] 925

3. ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ / ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 4 ਦੇ ਕਹਿਣ 'ਤੇ ਦਰਜ ਉਪਰੋਕਤ FIR ਵਿੱਚ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੋਸ਼ੀ ਨੰਬਰ 1 ਹੈ। ਸਬੰਧਤ ਸਮੇਂ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੰਦੂਰਬਾਰ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਦੇ ਧਡਗਾਓਂ ਤਾਲੁਕ ਦੇ ਤੋਰਨਮਲ ਵਿਖੇ ਪ੍ਰਾਇਮਰੀ ਹੈਲਥ ਸੈਂਟਰ ਵਿੱਚ ਮੈਡੀਕਲ ਅਧਿਕਾਰੀ ਵਜੋਂ ਸੇਵਾ ਨਿਭਾ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਉਸੇ ਸੰਸਥਾ ਵਿੱਚ ਸਹਾਇਕ ਨਰਸ ਵਜੋਂ ਕੰਮ ਕਰ ਰਹੀ ਸੀ। FIR ਵਿੱਚ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਦੁਆਰਾ ਸੰਖੇਪ ਵਿੱਚ ਲਗਾਏ ਗਏ ਦੋਸ਼ ਇਹ ਹਨ ਕਿ ਉਸਦੇ ਪਤੀ ਦੀ ਮੌਤ 05.11.1997 ਨੂੰ ਹੋਈ ਸੀ, ਉਹ ਆਪਣੇ ਪਿੱਛੇ ਅਤੇ ਉਸਦੇ ਦੋ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਛੱਡ ਗਈ ਸੀ। ਇਸ ਦੌਰਾਨ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਉਸ ਦੇ ਅਤੇ ਉਸ ਦੀ ਪਤਨੀ ਵਿਚਾਲੇ ਮਤਭੇਦ ਹਨ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਉਹ ਆਪਣੀ ਪਤਨੀ ਨੂੰ ਤਲਾਕ ਦੇਣ ਦੀ ਯੋਜਨਾ ਬਣਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਨੂੰ ਸੂਚਿਤ ਕੀਤਾ ਕਿ ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਭਾਈਚਾਰਿਆਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹਨ, ਇਸ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵਿਆਹ ਦੀ ਰਜਿਸਟ੍ਰੇਸ਼ਨ ਲਈ ਇੱਕ ਮਹੀਨੇ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਉਸਨੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨਾਲ ਉਸਦੇ ਸਰਕਾਰੀ ਕੁਆਰਟਰਾਂ ਵਿੱਚ ਰਹਿਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। FIR ਵਿੱਚ ਅੱਗੇ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਉਸਨੂੰ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨਾਲ ਪਿਆਰ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸਨੂੰ ਇੱਕ ਸਾਥੀ ਦੀ ਲੋੜ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਇੱਕ ਵਿਧਵਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਉਹ ਇਕੱਠੇ ਰਹਿਣ ਲੱਗੇ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉਹ ਪਤੀ-ਪਤਨੀ ਹੋਣ। ਉਹ ਕੁਝ ਸਮਾਂ ਉਸ ਦੇ ਘਰ ਅਤੇ ਕੁਝ ਸਮਾਂ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਘਰ ਰਹੇ। ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਅਜਿਹਾ ਵਿਵਹਾਰ ਕੀਤਾ ਜਿਵੇਂ ਉਸਨੇ ਉਸ ਨਾਲ ਵਿਆਹ ਕਰਵਾ ਲਿਆ ਹੋਵੇ ਅਤੇ ਉਸ ਨਾਲ ਸਰੀਰਕ ਸੰਬੰਧ ਬਣਾਏ ਰੱਖੇ ਹੋਣ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਉਹ ਵਾਅਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਉਸ ਨਾਲ ਵਿਆਹ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਹਾਲਾਤ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਨ, ਤਾਂ ਉਸ ਦਾ ਭਰਾ, ਯਾਨੀ ਦੋਸ਼ੀ ਨੰਬਰ 2, ਉਸ ਨਾਲ ਵਿਆਹ ਕਰਨ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸਾਲ 2000 'ਚ

ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਨੂੰ ਸਹਿ-ਦੋਸ਼ੀ ਤੋਂ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਔਰਤ ਨਾਲ ਵਿਆਹ ਦੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਮਿਲੀ। ਇਸ ਲਈ, ਉਸਨੇ ਉਪਰੋਕਤ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਅਤੇ ਸਹਿ-ਦੋਸ਼ੀ ਵਿਰੁੱਧ 06.12.2000 ਨੂੰ FIR ਦਰਜ ਕੀਤੀ ਗਈ।

4. ਜਾਂਚ ਪੂਰੀ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਜਾਂਚ ਏਜੰਸੀ ਨੇ 14.06.2001 ਨੂੰ ਅੰਤਿਮ ਰਿਪੋਰਟ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ। ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ FIR ਅਤੇ ਚਾਰਜਸ਼ੀਟ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਲਈ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵਿੱਚ ਧਾਰਾ 482 ਤਹਿਤ ਅਪਰਾਧਿਕ ਅਰਜ਼ੀ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉੱਪਰ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ 02.07.2018 ਦੇ ਆਪਣੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੁਆਰਾ ਅਪਰਾਧਿਕ ਪਟੀਸ਼ਨ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਹੈ।

5. ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਨੇ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਤੁਰੰਤ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਦੁਆਰਾ ਅਸਿੱਧੇ ਮਕਸਦ ਨਾਲ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੀ ਦੁਰਵਰਤੋਂ ਕਰਨ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਅਪਰਾਧਿਕ ਕਾਰਵਾਈ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਬਦਭਾਵਨਾ ਨਾਲ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਕਾਰਵਾਈ ਦੁਸ਼ਟ ਇਰਾਦੇ ਨਾਲ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਭਰਾ ਨਾਲ ਰਿਸ਼ਤੇ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਸੀ ਅਤੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਮੇਂ ਉਸ ਨਾਲ ਰਿਸ਼ਤੇ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਦਰਅਸਲ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਭਰਾ ਅਤੇ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਵਿਚਕਾਰ ਵਿਆਹ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਕਿਸੇ ਨਾ ਕਿਸੇ ਕਾਰਨ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਲਗਾਤਾਰ ਬਲੈਕਮੇਲ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਇਹ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਭਾਵੇਂ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਵਿੱਚ ਲਗਾਏ ਗਏ ਸਾਰੇ ਦੋਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮੁਨਾਸਬ ਮੁੱਲ 'ਤੇ ਲਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਵੀ ਅਜਿਹੇ ਦੋਸ਼ ਕੋਈ ਅਪਰਾਧ ਨਹੀਂ ਬਣਦੇ।

XXXXXX

6. ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ, ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 1 ਤੋਂ 3 ਵੱਲੋਂ ਪੇਸ਼ ਹੋਏ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਨੇ ਇਸ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਜਾਇਜ਼ ਠਹਿਰਾਉਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਹੈ।

7. ਅਸੀਂ ਬਾਰ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੇ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਦੀਆਂ ਦਲੀਲਾਂ 'ਤੇ ਧਿਆਨ ਨਾਲ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਾ ਹੈ ਅਤੇ ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਰੱਖੀ ਗਈ ਸਮੱਗਰੀ ਦਾ ਅਧਿਐਨ ਕੀਤਾ ਹੈ।

8. ਇਹ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਤੈਅ ਹੈ ਕਿ Cr. P.C. ਦੀ ਧਾਰਾ 482 ਅਧੀਨ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਅਪਵਾਦ ਹੈ ਨਾ ਕਿ ਨਿਯਮ। ਇਸ ਧਾਰਾ ਦੇ ਤਹਿਤ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਕੋਲ ਅਜਿਹੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੇਣ ਦੀਆਂ ਅੰਦਰੂਨੀ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਹਨ ਜੋ ਕੋਡ ਦੇ ਤਹਿਤ ਕਿਸੇ ਵੀ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵੀ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੀ ਦੁਰਵਰਤੋਂ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਲਈ ਜਾਂ ਨਿਆਂ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਕਰਨ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਪਰ "ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੀ ਦੁਰਵਰਤੋਂ" ਜਾਂ "ਨਿਆਂ ਦੇ ਟੀਚਿਆਂ ਨੂੰ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਕਰਨ ਲਈ" ਸ਼ਬਦ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੂੰ ਅਸੀਮਤ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਪ੍ਰਦਾਨ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ ਅਤੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਜਾਂ ਨਿਆਂ ਦੇ ਅੰਤਾਂ ਦੀ ਕਥਿਤ ਦੁਰਵਰਤੋਂ ਨੂੰ ਸਿਰਫ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆਤਮਕ ਕਾਨੂੰਨ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ ਅਤੇ ਹੋਰ ਨਹੀਂ।

9. **ਹਰਿਆਣਾ ਰਾਜ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਭਜਨ ਲਾਲ ਅਤੇ ਹੋਰ** 1992 Supp 335 ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਧਾਰਾ 482 Cr. P.C. ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਅਤੇ ਦਾਇਰੇ 'ਤੇ ਵਿਸਥਾਰ ਨਾਲ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਕੇਸਾਂ ਦੀਆਂ ਸੱਤ ਸ਼੍ਰੇਣੀਆਂ ਗਿਣੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ ਜਿੱਥੇ Cr. P.C. ਧਾਰਾ 482 ਤਹਿਤ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਪੈਰਾ 102 ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪੜ੍ਹਦਾ ਹੈ:

102. ਅਧਿਆਇ 14 ਅਧੀਨ ਕੋਡ ਦੀਆਂ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਸੰਬੰਧਿਤ ਵਿਵਸਥਾਵਾਂ ਅਤੇ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਅਨੁਛੇਦ 226 ਅਧੀਨ ਅਸਧਾਰਨ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਜਾਂ ਕੋਡ

ਦੀ ਧਾਰਾ 482 ਅਧੀਨ ਅੰਦਰੂਨੀ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਫੈਸਲਿਆਂ ਦੀ ਲੜੀ ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਏ ਗਏ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਦੇ ਪਿਛੋਕੜ ਵਿੱਚ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਅਸੀਂ ਉੱਪਰ ਕੱਢਿਆ ਅਤੇ ਦੁਬਾਰਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਅਸੀਂ ਉਦਾਹਰਣ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਕੇਸਾਂ ਦੀਆਂ ਹੇਠ ਲਿਖੀਆਂ ਸ਼੍ਰੇਣੀਆਂ ਦਿੰਦੇ ਹਾਂ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਜਾਂ ਤਾਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੀ ਦੁਰਵਰਤੋਂ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਲਈ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜਾਂ ਨਿਆਂ ਦੇ ਟੀਚਿਆਂ ਨੂੰ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਕਰਨ ਲਈ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਕੋਈ ਸਟੀਕ, ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਅਤੇ ਲੋੜੀਂਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸੰਚਾਲਿਤ ਅਤੇ ਲਚਕਦਾਰ ਦਿਸ਼ਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਜਾਂ ਸਖਤ ਫਾਰਮੂਲੇ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨਾ ਅਤੇ ਅਣਗਿਣਤ ਕਿਸਮ ਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦੀ ਇੱਕ ਸੰਪੂਰਨ ਸੂਚੀ ਦੇਣਾ ਸੰਭਵ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ।

(1) ਜਿੱਥੇ ਪਹਿਲੀ ਸੂਚਨਾ ਰਿਪੋਰਟ ਜਾਂ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਵਿੱਚ ਲਗਾਏ ਗਏ ਦੋਸ਼, ਭਾਵੇਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਚਿਹਰੇ ਦੇ ਮੁੱਲ 'ਤੇ ਲਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਪਹਿਲੀ ਨਜ਼ਰ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਅਪਰਾਧ ਨਹੀਂ ਬਣਦੇ ਜਾਂ ਦੋਸ਼ੀ ਵਿਰੁੱਧ ਕੇਸ ਨਹੀਂ ਬਣਦੇ।

(2) ਜਿੱਥੇ FIR ਦੇ ਨਾਲ ਪਹਿਲੀ ਸੂਚਨਾ ਰਿਪੋਰਟ ਅਤੇ ਹੋਰ ਸਮੱਗਰੀ, ਜੇ ਕੋਈ ਹੋਵੇ, ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਸੰਗਿਆਯੋਗ ਅਪਰਾਧ ਦਾ ਖੁਲਾਸਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਕੋਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 156 (1) ਅਧੀਨ ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਜਾਂਚ ਨੂੰ ਜਾਇਜ਼ ਠਹਿਰਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਸਿਵਾਏ ਕੋਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 155 (2) ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਵਿੱਚ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੇ ਅਧੀਨ।

XXXXXX

(3) ਜਿੱਥੇ FIR ਜਾਂ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਵਿੱਚ ਲਗਾਏ ਗਏ ਬੇਬੁਨਿਆਦ ਦੋਸ਼ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਸਮਰਥਨ ਵਿੱਚ ਇਕੱਤਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਬੂਤ ਕਿਸੇ ਅਪਰਾਧ ਦੀ ਘਟਨਾ ਦਾ ਖੁਲਾਸਾ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ ਅਤੇ ਦੋਸ਼ੀ ਵਿਰੁੱਧ ਕੇਸ ਨਹੀਂ ਬਣਾਉਂਦੇ।

(4) ਜਿੱਥੇ, FIR ਵਿੱਚ ਲਗਾਏ ਗਏ ਦੋਸ਼ ਇੱਕ ਸੰਗਿਆਯੋਗ ਅਪਰਾਧ ਨਹੀਂ ਬਣਦੇ ਪਰ ਸਿਰਫ ਇੱਕ ਗੈਰ-ਸੰਗਿਆਯੋਗ ਅਪਰਾਧ ਹਨ, ਤਾਂ ਕਿਸੇ ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੁਆਰਾ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਜਾਂਚ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਕੋਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 155 (2) ਅਧੀਨ ਵਿਚਾਰਿਆ ਗਿਆ ਹੈ।

(5) ਜਿੱਥੇ FIR ਜਾਂ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਵਿੱਚ ਲਗਾਏ ਗਏ ਦੋਸ਼ ਇੰਨੇ ਬੇਤੁਕੇ ਅਤੇ ਸੁਭਾਵਿਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਸੰਭਵ ਹਨ ਜਿਸ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਕੋਈ ਵੀ ਸੂਝਵਾਨ ਵਿਅਕਤੀ ਕਦੇ ਵੀ ਇਸ ਸਿੱਟੇ 'ਤੇ ਨਹੀਂ ਪਹੁੰਚ ਸਕਦਾ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਵਿਰੁੱਧ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨ ਲਈ ਲੋੜੀਂਦਾ ਆਧਾਰ ਹੈ।

(6) ਜਿੱਥੇ ਕੋਡ ਜਾਂ ਸਬੰਧਤ ਐਕਟ (ਜਿਸ ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਪਰਾਧਿਕ ਕਾਰਵਾਈ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ) ਦੀ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਵਸਥਾ ਵਿੱਚ ਸੰਸਥਾ ਨੂੰ ਅਤੇ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਜਾਰੀ ਰੱਖਣ ਲਈ ਇੱਕ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕਾਨੂੰਨੀ ਰੁਕਾਵਟ ਹੈ ਅਤੇ/ਜਾਂ ਜਿੱਥੇ ਕੋਡ ਜਾਂ ਸਬੰਧਤ ਐਕਟ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਵਿਵਸਥਾ ਹੈ, ਜੋ ਪੀੜਤ ਧਿਰ ਦੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦਾ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਨਿਪਟਾਰਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦੀ ਹੈ।

(7) ਜਿੱਥੇ ਕਿਸੇ ਅਪਰਾਧਿਕ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਬਦਭਾਵਨਾ ਨਾਲ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ/ਜਾਂ ਜਿੱਥੇ ਕਾਰਵਾਈ ਦੋਸ਼ੀ 'ਤੇ ਬਦਲਾ ਲੈਣ ਦੇ ਗੁਪਤ ਉਦੇਸ਼ ਨਾਲ ਅਤੇ ਨਿੱਜੀ ਅਤੇ ਨਿੱਜੀ ਦੁਸ਼ਮਣੀ ਕਾਰਨ ਉਸ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਕਰਨ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਨਾਲ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

10. **ਰਾਜੇਸ਼ ਬਜਾਜ ਬਨਾਮ ਰਾਜ ਐਨਸੀਟੀ ਦਿੱਲੀ ਅਤੇ ਹੋਰ,** (1999) 3 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 259 ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਆਪਣੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦੇ ਸਾਰੇ ਤੱਤਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦੇ ਸਰੀਰ ਵਿੱਚ ਉਸ ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਸਾਰੇ ਤੱਤਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ਬਦਾਵਲੀ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਦੁਬਾਰਾ ਪੇਸ਼ ਕਰੇ ਜੋ ਉਹ ਦੋਸ਼ ਲਗਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਜੇ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਵਿੱਚ ਅਪਰਾਧ ਲਈ ਤੱਥਾਂ ਦੀ ਨੀਂਹ ਰੱਖੀ ਗਈ ਹੈ, ਤਾਂ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਜਾਂਚ ਦੇ ਪੜਾਅ ਦੌਰਾਨ ਅਪਰਾਧਿਕ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਸਿਰਫ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਰੱਦ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਜਲਦਬਾਜ਼ੀ ਨਹੀਂ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਕਿ ਇੱਕ ਜਾਂ ਦੋ ਸਮੱਗਰੀ ਵੇਰਵਿਆਂ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਦੱਸੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ।

11. **ਕਰਨਾਟਕ ਰਾਜ ਬਨਾਮ ਐਮ ਦੇਵੇਂਦਰੱਪਾ ਅਤੇ ਹੋਰ,** (2002) 3 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 89 ਵਿੱਚ, ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਧਾਰਾ 482 CR. P.C. ਅਧੀਨ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦੇ ਸਮੇਂ, ਅਦਾਲਤ ਅਪੀਲ ਜਾਂ ਸੋਧ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਵਜੋਂ ਕੰਮ ਨਹੀਂ ਕਰਦੀ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਧਾਰਾ ਅਧੀਨ ਅੰਦਰੂਨੀ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਸੰਜਮ ਨਾਲ, ਸਾਵਧਾਨੀ ਨਾਲ ਅਤੇ ਸਾਵਧਾਨੀ ਨਾਲ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਸਿਰਫ ਉਦੋਂ ਹੀ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਜਦੋਂ ਅਜਿਹੀ ਅਭਿਆਸ ਨੂੰ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸੈਕਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਤ ਟੈਸਟਾਂ ਦੁਆਰਾ ਜਾਇਜ਼ ਠਹਿਰਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ: -

XXXXXX

"ਬੈਂਚ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਹ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੀ ਦੁਰਵਰਤੋਂ ਹੋਵੇਗੀ ਕਿ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਜਿਹੀ ਕਾਰਵਾਈ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇ ਜਿਸ ਨਾਲ ਬੇਇਨਸਾਫੀ ਹੋਵੇ ਅਤੇ ਨਿਆਂ ਨੂੰ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਹੋਣ ਤੋਂ ਰੋਕਿਆ ਜਾਵੇ। ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦਿਆਂ ਅਦਾਲਤ ਕਿਸੇ

ਵੀ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨਾ ਜਾਇਜ਼ ਹੋਵੇਗੀ ਜੇ ਉਸਨੂੰ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ/ਜਾਰੀ ਰੱਖਣਾ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੀ ਦੁਰਵਰਤੋਂ ਹੈ ਜਾਂ ਇਹਨਾਂ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨਾ ਨਿਆਂ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਦੀ ਪੂਰਤੀ ਕਰੇਗਾ। ਜਦੋਂ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦੁਆਰਾ ਕੋਈ ਅਪਰਾਧ ਦਾ ਖੁਲਾਸਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਅਦਾਲਤ ਤੱਥ ਦੇ ਸਵਾਲ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਕਿਸੇ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਨੇ ਜੋ ਦੋਸ਼ ਲਾਇਆ ਹੈ ਉਸ ਦਾ ਮੁਲਾਂਕਣ ਕਰਨ ਲਈ ਸਮੱਗਰੀ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਹੈ ਅਤੇ ਕੀ ਦੋਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਨ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਕੋਈ ਅਪਰਾਧ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

12. ਹਾਲ ਹੀ ਵਿੱਚ **ਵਿਨੀਤ ਕੁਮਾਰ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਉੱਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਰਾਜ ਅਤੇ ਹੋਰ** (2017) 13 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 369 ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਦੇਖਿਆ ਹੈ:

"CrPC ਦੀ ਧਾਰਾ 482 ਤਹਿਤ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਅੰਦਰੂਨੀ ਸ਼ਕਤੀ ਨਿਆਂ ਦੀ ਤਰੱਕੀ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਅਤੇ ਉਦੇਸ਼ ਨਾਲ ਹੈ। ਜੇ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੁਆਰਾ ਕਿਸੇ ਅਸਿੱਧੇ ਮਕਸਦ ਨਾਲ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਗੰਭੀਰ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੀ ਦੁਰਵਰਤੋਂ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਇਸ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਹੱਦ ਤੱਕ ਅਸਫਲ ਕਰਨਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ। ਨਿਆਂਇਕ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਇੱਕ ਗੰਭੀਰ ਕਾਰਵਾਈ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਜ਼ੁਲਮ ਜਾਂ ਪਰੇਸ਼ਾਨੀ ਦੇ ਸਾਧਨ ਵਿੱਚ ਬਦਲਣ ਦੀ ਆਗਿਆ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ। ਜਦੋਂ ਇਹ ਦਰਸਾਉਣ ਲਈ ਸਮੱਗਰੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸੇ ਅਪਰਾਧਿਕ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਬਦਭਾਵਨਾ ਨਾਲ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਦੁਸ਼ਟ ਇਰਾਦੇ ਨਾਲ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਲਈ CrPC ਦੀ ਧਾਰਾ 482 ਤਹਿਤ ਆਪਣੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨ ਤੋਂ ਨਹੀਂ ਝਿਜਕੇਗੀ। ਮੌਜੂਦਾ ਮਾਮਲਾ ਢੁਕਵਾਂ ਹੈ, ਜਿੱਥੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੂੰ CrPC ਦੀ ਧਾਰਾ 482 ਤਹਿਤ ਆਪਣੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਸੀ ਅਤੇ ਅਪਰਾਧਿਕ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ।

ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਲਈ, ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਦੁਆਰਾ ਕਿਸੇ ਅਪਰਾਧ ਦਾ ਨੋਟਿਸ ਲੈਣ ਦੇ ਤੱਥਾਂ ਦਾ ਧਿਆਨਪੂਰਵਕ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਅੰਦਰੂਨੀ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦਿਆਂ ਸਬੂਤਾਂ ਦੀ ਕਦਰ ਕਰਨ ਦੀ ਵੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਜੇ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਤ ਦੋਸ਼ ਉਹ ਅਪਰਾਧ ਨਹੀਂ ਬਣਦੇ ਜਿਸ ਦਾ ਨੋਟਿਸ ਲਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਹ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਲਈ ਖੁੱਲ੍ਹਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਅੰਦਰੂਨੀ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦਿਆਂ ਇਸ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦੇਵੇ।

13. ਤੁਰੰਤ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਅਤੇ ਸਹਿ-ਦੋਸ਼ੀ ਵਿਰੁੱਧ IPC ਦੀ ਧਾਰਾ 376 (2) (ਬੀ), 420 ਅਤੇ IPC ਦੀ ਧਾਰਾ 34 ਅਤੇ SC/ST ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 3 (1) (x) ਤਹਿਤ FIR ਦਰਜ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਧਾਰਾ 376 (2) (ਬੀ) ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਸਰਕਾਰੀ ਕਰਮਚਾਰੀ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੇ ਗਏ ਬਲਾਤਕਾਰ ਦੇ ਜੁਰਮ ਲਈ ਸਜ਼ਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਉਸ ਦੇ ਅਧੀਨ ਇੱਕ ਜਨਤਕ ਸੇਵਕ। ਸੰਬੰਧਿਤ ਸਮੇਂ ਦੌਰਾਨ ਉਪਰੋਕਤ ਵਿਵਸਥਾ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਸੀ: -

XXXXXX

376. ਬਲਾਤਕਾਰ ਲਈ ਸਜ਼ਾ -

(1) .....

2. ਜੋ ਵੀ, -

(ਏ) .....

(ਬੀ) ਇੱਕ ਲੋਕ ਸੇਵਕ ਹੋਣ ਦੇ ਨਾਤੇ, ਆਪਣੇ ਸਰਕਾਰੀ ਅਹੁਦੇ ਦਾ ਫਾਇਦਾ ਉਠਾਉਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਆਪਣੀ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਔਰਤ ਨਾਲ ਅਜਿਹੇ ਸਰਕਾਰੀ ਸੇਵਕ ਵਜੋਂ ਜਾਂ ਉਸ ਦੇ ਅਧੀਨ ਕਿਸੇ ਸਰਕਾਰੀ ਕਰਮਚਾਰੀ ਦੀ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਬਲਾਤਕਾਰ ਕਰਦਾ ਹੈ; ਜਾਂ

(ਸੀ) ਤੋਂ (ਜੀ) .....

ਉਸ ਨੂੰ 10 ਸਾਲ ਤੋਂ ਘੱਟ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ, ਪਰ ਜੋ ਉਮਰ ਕੈਦ ਲਈ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਜੁਰਮਾਨਾ ਵੀ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ।

14. ਧਾਰਾ 375 ਬਲਾਤਕਾਰ ਦੇ ਅਪਰਾਧ ਨੂੰ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕਰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਛੇ ਵੇਰਵੇ ਗਿਣਦੀ ਹੈ। ਪਹਿਲੀ ਖੰਡ ਓਥੇ ਕੰਮ ਕਰਦੀ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਔਰਤਾਂ ਆਪਣੀਆਂ ਇੰਦਰੀਆਂ ਦੇ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿੱਚ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਸਹਿਮਤੀ ਦੇਣ ਦੇ ਯੋਗ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ ਪਰ ਇਹ ਕੰਮ ਉਸਦੀ ਇੱਛਾ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਦੂਜਾ ਜਿੱਥੇ ਇਹ ਉਸਦੀ ਸਹਿਮਤੀ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ; ਤੀਜਾ, ਚੌਥਾ ਅਤੇ ਪੰਜਵਾਂ ਜਦੋਂ ਸਹਿਮਤੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਪਰ ਇਹ ਅਜਿਹੀ ਸਹਿਮਤੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜੋ ਅਪਰਾਧੀ ਨੂੰ ਬਹਾਨਾ ਬਣਾਉਂਦੀ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਉਸ ਨੂੰ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਉਹ ਦਿਲਚਸਪੀ ਰੱਖਦੀ ਹੈ, ਮੌਤ ਜਾਂ ਸੱਟ ਲੱਗਣ ਦੇ ਡਰ ਨਾਲ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। "ਉਸਦੀ 'ਇੱਛਾ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ' ਸ਼ਬਦ ਦਾ ਮਤਲਬ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਕੰਮ ਔਰਤ ਦੇ ਵਿਰੋਧ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਸਹਿਮਤੀ ਬਾਰੇ ਇੱਕ ਅਨੁਮਾਨ ਕੱਢਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜੇ ਸਿਰਫ ਕੇਸ ਦੇ ਸਬੂਤਾਂ ਜਾਂ ਸੰਭਾਵਨਾਵਾਂ ਦੇ ਅਧਾਰ ਤੇ "ਸਹਿਮਤੀ" ਨੂੰ ਵਿਚਾਰ-ਵਟਾਂਦਰੇ ਦੇ ਨਾਲ ਤਰਕ ਦਾ ਕੰਮ ਵੀ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਮਨ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਸਰਗਰਮ ਇੱਛਾ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਕੰਮ ਨੂੰ ਕਰਨ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦੇਵੇ।

15. IPC ਦੀ ਧਾਰਾ 90 "ਸਹਿਮਤੀ" ਨੂੰ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕਰਦੀ ਹੈ ਜੋ ਡਰ ਜਾਂ ਗਲਤ ਫਹਿਮੀ ਦੇ ਤਹਿਤ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ: -

"ਧਾਰਾ 90:

ਡਰ ਜਾਂ ਗਲਤ ਧਾਰਨਾ ਅਧੀਨ ਦਿੱਤੀ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਸਹਿਮਤੀ- ਸਹਿਮਤੀ ਅਜਿਹੀ ਸਹਿਮਤੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇਸ ਕੋਡ ਦੀ ਕਿਸੇ ਧਾਰਾ ਦੁਆਰਾ ਇਰਾਦਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਜੇ ਸਹਿਮਤੀ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੁਆਰਾ ਸੱਟ ਲੱਗਣ ਦੇ ਡਰ ਹੇਠ, ਜਾਂ ਤੱਥ ਦੀ ਗਲਤ ਧਾਰਨਾ ਦੇ ਤਹਿਤ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਅਤੇ ਜੇ ਕੰਮ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਵਿਅਕਤੀ ਜਾਣਦਾ ਹੈ, ਜਾਂ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਕਰਨ ਦਾ ਕਾਰਨ ਹੈ, ਕਿ ਸਹਿਮਤੀ ਅਜਿਹੇ ਡਰ ਜਾਂ ਗਲਤ ਫਹਿਮੀ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ"

XXXXXX

ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਧਾਰਾ 90 ਹਾਲਾਂਕਿ "ਸਹਿਮਤੀ" ਨੂੰ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਨਹੀਂ ਕਰਦੀ, ਪਰ ਇਹ ਵਰਣਨ ਕਰਦੀ ਹੈ ਕਿ "ਸਹਿਮਤੀ" ਕੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਸਹਿਮਤੀ ਜ਼ਾਹਰ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜਾਂ ਸੰਕੇਤ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਜ਼ਬਰਦਸਤੀ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜਾਂ ਗੁੰਮਰਾਹ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਸਵੈ-ਇੱਛਾ ਨਾਲ ਜਾਂ ਧੋਖੇ ਰਾਹੀਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਜੇ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਦੁਆਰਾ ਤੱਥ ਦੀ ਗਲਤ ਧਾਰਨਾ ਦੇ ਤਹਿਤ ਸਹਿਮਤੀ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਹ ਗਲਤ ਹੈ। ਧਾਰਾ 375 ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਸਹਿਮਤੀ ਲਈ ਨਾ ਸਿਰਫ ਐਕਟ ਦੀ ਮਹੱਤਤਾ ਅਤੇ ਨੈਤਿਕ ਗੁਣਵੱਤਾ ਦੇ ਗਿਆਨ ਦੇ ਅਧਾਰ ਤੇ ਬੁੱਧੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸਵੈਇੱਛਤ ਭਾਗੀਦਾਰੀ ਦੀ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਬਲਕਿ ਵਿਰੋਧ ਅਤੇ ਸਹਿਮਤੀ ਵਿਚਕਾਰ ਚੋਣ ਦੀ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵੀ ਕੋਈ ਸਹਿਮਤੀ ਸੀ ਜਾਂ ਨਹੀਂ, ਇਸ ਦਾ ਪਤਾ ਸਾਰੇ ਸਬੰਧਿਤ ਹਾਲਾਤਾਂ ਦੇ ਧਿਆਨਪੂਰਵਕ ਅਧਿਐਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੀ ਲਗਾਇਆ ਜਾਣਾ ਹੈ।

16. **ਉਦੈ ਬਨਾਮ ਕਰਨਾਟਕ ਰਾਜ** (2003) 4 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 46 ਵਿੱਚ, ਇਹ ਅਦਾਲਤ ਇੱਕ ਅਜਿਹੇ ਕੇਸ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰ ਰਹੀ ਸੀ ਜਿੱਥੇ ਲਗਭਗ 19 ਸਾਲ ਦੀ ਉਮਰ ਦੇ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਨੇ ਦੋਸ਼ੀ ਨਾਲ ਜਿਨਸੀ ਸੰਬੰਧ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਸਹਿਮਤੀ ਦਿੱਤੀ ਸੀ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਉਹ ਡੂੰਘੇ ਪਿਆਰ ਵਿੱਚ ਸੀ, ਇਸ ਵਾਅਦੇ 'ਤੇ ਕਿ ਉਹ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਉਸ ਨਾਲ ਵਿਆਹ ਕਰੇਗਾ। ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਮਿਲਣਾ ਜਾਰੀ ਰੱਖਦੀ ਸੀ ਅਤੇ ਅਕਸਰ ਉਹ ਜਿਨਸੀ ਸੰਬੰਧ ਬਣਾਉਂਦੇ ਸੀ ਅਤੇ ਗਰਭਵਤੀ ਹੋ ਗਈ। ਦੋਸ਼ੀ ਦੇ ਉਸ ਨਾਲ ਵਿਆਹ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਹਿਣ 'ਤੇ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦਰਜ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਸਹਿਮਤੀ ਨੂੰ ਤੱਥ ਦੀ ਗਲਤ ਧਾਰਨਾ ਦੇ ਤਹਿਤ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਇਹ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਆਯੋਜਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ: -

"21. ਇਸ ਲਈ ਇਹ ਜਾਪਦਾ ਹੈ ਕਿ ਨਿਆਂਇਕ ਰਾਏ ਦੀ ਸਹਿਮਤੀ ਇਸ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਹੈ ਕਿ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਉਣ ਵਾਲੇ ਦੁਆਰਾ ਕਿਸੇ ਅਜਿਹੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨਾਲ ਜਿਨਸੀ ਸੰਬੰਧ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸਹਿਮਤੀ ਜਿਸ ਨਾਲ ਉਹ ਡੂੰਘੀ ਪਿਆਰ ਕਰਦੀ ਹੈ, ਇਸ ਵਾਅਦੇ 'ਤੇ ਕਿ ਉਹ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਉਸ ਨਾਲ ਵਿਆਹ ਕਰੇਗਾ, ਤੱਥ ਦੀ ਗਲਤ ਧਾਰਨਾ ਦੇ ਤਹਿਤ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਇੱਕ ਝੂਠਾ ਵਾਅਦਾ ਕੋਡ ਦੇ ਅਰਥਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਇੱਕ ਤੱਥ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਇਸ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਨਾਲ ਸਹਿਮਤ ਹਾਂ, ਪਰ ਸਾਨੂੰ ਇਹ ਜ਼ਰੂਰ ਜੋੜਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨ ਲਈ ਕੋਈ ਸਟ੍ਰੇਟਜੈਕੇਟ ਫਾਰਮੂਲਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਦੁਆਰਾ ਜਿਨਸੀ ਸੰਬੰਧ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸਹਿਮਤੀ ਸਵੈਇੱਛਤ ਹੈ, ਜਾਂ ਕੀ ਇਹ ਤੱਥ ਦੀ ਗਲਤ ਧਾਰਨਾ ਦੇ ਤਹਿਤ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਅੰਤਮ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ਵਿੱਚ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਟੈਸਟ ਸਹਿਮਤੀ ਦੇ ਸਵਾਲ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਦੇ ਸਮੇਂ ਨਿਆਂਇਕ ਮਨ ਨੂੰ ਸਭ ਤੋਂ ਵਧੀਆ ਮਾਰਗ ਦਰਸ਼ਨ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਪਰ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਹਰੇਕ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਸਿੱਟੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਉਸ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਸਬੂਤਾਂ ਅਤੇ ਆਲੇ ਦੁਆਲੇ ਦੇ ਹਾਲਾਤਾਂ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਹਰੇਕ ਕੇਸ ਦੇ ਆਪਣੇ ਅਜੀਬ ਤੱਥ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਜੋ ਇਸ ਸਵਾਲ 'ਤੇ ਅਸਰ ਪਾ ਸਕਦੇ ਹਨ

ਕਿ ਕੀ ਸਹਿਮਤੀ ਸਵੈਇੱਛਤ ਸੀ, ਜਾਂ ਤੱਥ ਦੀ ਗਲਤ ਧਾਰਨਾ ਦੇ ਤਹਿਤ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਨੂੰ ਇਸ ਤੱਥ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ ਸਬੂਤਾਂ ਦਾ ਵੀ ਮੁਲਾਂਕਣ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਹਰੇਕ ਹਿੱਸੇ ਨੂੰ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਦਾ ਬੋਝ ਸਰਕਾਰੀ ਵਕੀਲ 'ਤੇ ਹੈ, ਸਹਿਮਤੀ ਦੀ ਅਣਹੋਂਦ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਹੈ।

XXXXXX

ਡਾਕਟਰ ਧਰੁਬਰਮ ਮੁਰਲੀਧਰ ਸੋਨਾਰ ਬਨਾਮ ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਰਾਜ
[ਐਸ. ਅਬਦੁਲ ਨਜ਼ੀਰ, ਜੇ.] 931

23. ਅਜਿਹੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਅਪਣਾਈ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਪਹੁੰਚ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ, ਹੁਣ ਅਸੀਂ ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਮੌਜੂਦ ਸਬੂਤਾਂ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਲਈ ਅੱਗੇ ਵਧਾਂਗੇ। ਤੁਰੰਤ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਉਣ ਵਾਲੀ ਇੱਕ ਵੱਡੀ ਕੁੜੀ ਸੀ ਜੋ ਇੱਕ ਕਾਲਜ ਵਿੱਚ ਪੜ੍ਹਦੀ ਸੀ। ਉਹ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨਾਲ ਡੂੰਘੇ ਪਿਆਰ ਵਿੱਚ ਸੀ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਉਹ ਇਸ ਤੱਥ ਤੋਂ ਜਾਣੂ ਸੀ ਕਿ ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਜਾਤੀਆਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਸਨ, ਇਸ ਲਈ ਵਿਆਹ ਸੰਭਵ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵਿਆਹ ਦੇ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਦਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰਕ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੁਆਰਾ ਗੰਭੀਰਤਾ ਨਾਲ ਵਿਰੋਧ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਲਾਜ਼ਮੀ ਸੀ। ਉਹ ਮੰਨਦੀ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਉਸਨੇ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਉਸ ਨੂੰ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਤਾਂ ਉਸਨੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਅਜਿਹਾ ਦੱਸਿਆ ਸੀ। ਉਸ ਕੋਲ ਉਸ ਕੰਮ ਦੀ ਮਹੱਤਤਾ ਅਤੇ ਨੈਤਿਕ ਗੁਣ ਨੂੰ ਸਮਝਣ ਲਈ ਕਾਫ਼ੀ ਬੁੱਧੀ ਸੀ ਜਿਸ ਲਈ ਉਹ ਸਹਿਮਤੀ ਦੇ ਰਹੀ ਸੀ। ਇਹੀ ਕਾਰਨ ਹੈ ਕਿ ਉਸਨੇ ਜਿੰਨਾ ਚਿਰ ਹੋ ਸਕੇ ਇਸ ਨੂੰ ਗੁਪਤ ਰੱਖਿਆ। ਇਸ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਉਸਨੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਅੱਗੇ ਝੁਕ ਗਈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਉਸਨੇ ਆਜ਼ਾਦੀ ਨਾਲ ਵਿਰੋਧ ਅਤੇ ਸਹਿਮਤੀ ਵਿਚਕਾਰ ਚੋਣ ਕੀਤੀ। ਉਹ ਇਸ ਕੰਮ ਦੇ ਨਤੀਜਿਆਂ ਨੂੰ ਜਾਣਦੀ ਹੋਵੇਗੀ, ਖ਼ਾਸਕਰ ਜਦੋਂ ਉਹ ਇਸ ਤੱਥ ਤੋਂ ਸੁਚੇਤ ਸੀ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਵਿਆਹ ਜਾਤੀ ਕਾਰਨਾਂ ਕਰਕੇ ਬਿਲਕੁਲ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਇਹ ਸਾਰੇ ਹਾਲਾਤ ਸਾਨੂੰ ਇਸ ਸਿੱਟੇ 'ਤੇ ਲੈ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਕਿ ਉਸਨੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨਾਲ

ਜਿਨਸੀ ਸੰਬੰਧ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਸੁਤੰਤਰ, ਸਵੈ-ਇੱਛਾ ਨਾਲ ਅਤੇ ਜਾਣਬੁੱਝ ਕੇ ਸਹਿਮਤੀ ਦਿੱਤੀ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸਦੀ ਸਹਿਮਤੀ ਤੱਥ ਦੀ ਕਿਸੇ ਗਲਤ ਧਾਰਨਾ ਦਾ ਨਤੀਜਾ ਨਹੀਂ ਸੀ।

17. **ਦੀਲੀਪ ਸਿੰਘ ਉਰਫ ਦਿਲੀਪ ਕੁਮਾਰ ਬਨਾਮ ਬਿਹਾਰ ਰਾਜ,** (2005) 1 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 88 ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਸਹਿਮਤੀ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਦੋ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਤਿਆਰ ਕੀਤੇ: -

(1) "ਕੀ ਇਹ ਦੋਸ਼ੀ ਦੁਆਰਾ ਪਾਏ ਗਏ ਮਨੋਵਿਗਿਆਨਕ ਦਬਾਅ ਜਾਂ ਲਾਲਚਾਂ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਪੈਸਿਵ ਸਮਰਪਣ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਹੈ ਜਾਂ ਕੀ ਇਹ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਉਣ ਵਾਲੇ ਵੱਲੋਂ ਉਸ ਕੰਮ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਅਤੇ ਨਤੀਜਿਆਂ ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜਾਣਦੇ ਹੋਏ ਇੱਕ ਸੁਚੇਤ ਫੈਸਲਾ ਸੀ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਉਸਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣ ਲਈ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਸੀ?

(2) ਕੀ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਉਣ ਵਾਲੇ ਵੱਲੋਂ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਮੂਕ ਸਹਿਮਤੀ ਉਸ ਦੇ ਮਨ ਵਿੱਚ ਪੈਦਾ ਹੋਈ ਗਲਤ ਫਹਿਮੀ ਦਾ ਨਤੀਜਾ ਸੀ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਉਸ ਨਾਲ ਵਿਆਹ ਕਰਨ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਰੱਖਦਾ ਹੈ?

XXXXXX

ਇਸ ਮਾਮਲੇ 'ਚ ਲੜਕੀ ਨੇ ਪੁਲਸ ਕੋਲ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦਰਜ ਕਰਵਾਈ ਕਿ ਉਹ ਅਤੇ ਦੋਸ਼ੀ ਗੁਆਂਢੀ ਹਨ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਕ-ਦੂਜੇ ਨਾਲ ਪਿਆਰ ਹੋ ਗਿਆ। ਫਰਵਰੀ 1988 ਵਿਚ ਇਕ ਦਿਨ ਦੋਸ਼ੀ ਨੇ ਉਸ ਨਾਲ ਜ਼ਬਰਦਸਤੀ ਬਲਾਤਕਾਰ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਉਸ ਨੂੰ ਇਹ ਕਹਿ ਕੇ ਦਿਲਾਸਾ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਉਹ ਉਸ ਨਾਲ ਵਿਆਹ ਕਰੇਗਾ। ਉਸ ਨੇ ਦੋਸ਼ੀ ਦੁਆਰਾ ਉਸ ਨਾਲ ਵਿਆਹ ਕਰਨ ਦੇ ਵਾਅਦੇ ਦੇ ਕਾਰਨ ਉਸ ਨਾਲ ਜਿਨਸੀ ਸੰਬੰਧ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਬੇਨਤੀ ਦੇ ਅੱਗੇ ਝੁਕ ਗਈ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਕਈ ਮੌਕਿਆਂ 'ਤੇ ਸੈਕਸ ਕਰਨਾ

ਜਾਰੀ ਰੱਖਿਆ। ਗਰਭਵਤੀ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਸਨੇ ਆਪਣੇ ਮਾਪਿਆਂ ਨੂੰ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਬਾਰੇ ਦੱਸਿਆ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵੀ ਮਾਪਿਆਂ ਅਤੇ ਹੋਰ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰਾਂ ਦੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਵਿਚ ਨੇੜਤਾ ਜਾਰੀ ਰਹੀ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਲੱਗ ਰਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਲੜਕੀ ਨਾਲ ਵਿਆਹ ਕਰੇਗਾ, ਪਰ ਦੋਸ਼ੀ ਨੇ ਉਸ ਨਾਲ ਵਿਆਹ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਰਹੇਜ਼ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਉਸ ਦਾ ਪਿਤਾ ਉਸ ਨੂੰ ਵਿਆਹ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਨੂੰ ਸਫਲ ਕਰਨ ਲਈ ਪਿੰਡ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਲੈ ਗਿਆ। ਲੜਕੀ ਦੇ ਪਿਤਾ ਦੁਆਰਾ ਵਿਆਹੁਤਾ ਬੰਧਨ ਸਥਾਪਤ ਕਰਨ ਦੀਆਂ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ਾਂ ਅਸਫਲ ਰਹੀਆਂ। ਇਸ ਲਈ ਕੁਝ ਸਮੇਂ ਦੀ ਉਡੀਕ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਸ ਨੂੰ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦਰਜ ਕਰਵਾਉਣ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਹੋਣਾ ਪਿਆ। ਇਸ ਤੱਥਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਲੜਕੀ ਨੇ ਵਾਪਰੀਆਂ ਘਟਨਾਵਾਂ 'ਤੇ ਸਰਗਰਮੀ ਨਾਲ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸੋਚ-ਸਮਝ ਕੇ ਫੈਸਲਾ ਲਿਆ ਸੀ। ਇਹ ਵੀ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਕਿ ਇਹ ਵਿਆਹ ਦੇ ਝੂਠੇ ਵਾਅਦੇ ਦੀ ਬਜਾਏ ਵਿਆਹ ਕਰਨ ਦੇ ਵਾਅਦੇ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਲਈ ਦੋਸ਼ੀ ਸਿਵਲ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਤਹਿਤ ਨੁਕਸਾਨ ਲਈ ਪਹਿਲੀ ਨਜ਼ਰ ਵਿਚ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਹੈ। ਇਹ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਸੀ: -

“ਬੈਂਚ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਬਾਕੀ ਸਵਾਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਮੌਜੂਦ ਸਬੂਤਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਇਹ ਮੰਨਣਾ ਸੰਭਵ ਹੈ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਜਿਨਸੀ ਸਬੰਧ ਬਣਾਉਣ ਦੇ ਧੋਖੇਬਾਜ਼ ਇਰਾਦੇ ਨਾਲ ਵਿਆਹ ਦਾ ਝੂਠਾ ਵਾਅਦਾ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਸਾਨੂੰ ਕੋਈ ਸ਼ੱਕ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਨੇ ਉਸ ਨਾਲ ਵਿਆਹ ਕਰਨ ਦਾ ਵਾਅਦਾ ਕੀਤਾ ਸੀ ਅਤੇ ਪੀੜਤ ਲੜਕੀ ਦੇ ਉਸ ਨਾਲ ਜਿਨਸੀ ਸੰਬੰਧਾਂ ਲਈ ਸਹਿਮਤ ਹੋਣ ਦਾ ਇਹੀ ਮੁੱਖ ਕਾਰਨ ਸੀ। PW 12 ਵੀ ਉਸ ਨਾਲ ਵਿਆਹ ਕਰਨ ਲਈ ਬਹੁਤ ਉਤਸੁਕ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਉਸਨੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਿਹਾ ਸੀ। ਪਰ ਸਾਨੂੰ ਅਜਿਹਾ ਕੋਈ ਸਬੂਤ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦਾ ਜੋ ਵਾਜਬ ਸ਼ੱਕ ਤੋਂ ਪਰੇ ਇਸ ਅਨੁਮਾਨ ਨੂੰ ਜਨਮ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਦਾ ਸ਼ੁਰੂ ਤੋਂ ਹੀ ਉਸ ਨਾਲ ਵਿਆਹ ਕਰਨ ਦਾ ਕੋਈ ਇਰਾਦਾ ਨਹੀਂ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸਨੇ ਜੋ ਵਾਅਦਾ ਕੀਤਾ ਸੀ ਉਹ ਉਸਦੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਅਨੁਸਾਰ ਝੂਠਾ ਸੀ। ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੇ ਸਬੂਤਾਂ ਤੋਂ ਨਿਕਲਣ ਵਾਲੇ ਕੋਈ ਵੀ ਹਾਲਾਤ ਇਸ ਤੱਥ ਨੂੰ ਸਥਾਪਤ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ। ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ PW 12 ਦਾ ਬਿਆਨ ਕਿ "ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ" ਦੋਸ਼ੀ ਉਸ ਨਾਲ ਵਿਆਹ ਕਰਨ ਲਈ ਤਿਆਰ ਹੋ ਗਿਆ, ਪਰ ਉਸਦੇ ਪਿਤਾ ਅਤੇ ਹੋਰ ਉਸਨੂੰ ਪਿੰਡ ਤੋਂ ਲੈ ਗਏ, ਇਹ

ਸੰਕੇਤ ਦੇਵੇਗਾ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਵਿਆਹ ਕਰਨ ਦੇ ਸੱਚੇ ਇਰਾਦੇ ਨਾਲ ਪ੍ਰੇਰਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਜੋ ਉਸਦੇ ਪਰਿਵਾਰਕ ਬਜ਼ੁਰਗਾਂ ਦੇ ਦਬਾਅ ਕਾਰਨ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਿਆ। ਇਹ ਵਿਆਹ ਦੇ ਝੂਠੇ ਵਾਅਦੇ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਹੋਣ ਦੀ ਬਜਾਏ ਵਿਆਹ ਕਰਨ ਦੇ ਵਾਅਦੇ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਜਾਪਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਪਹਿਲੂ 'ਤੇ ਵੀ, ਪੈਰਾ 24 'ਤੇ ਉਦੈ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੀਆਂ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਲਈ ਆਉਂਦੀਆਂ ਹਨ।

XXXXXX

ਡਾਕਟਰ ਧਰੁਬਰਮ ਮੁਰਲੀਧਰ ਸੋਨਾਰ ਬਨਾਮ ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਰਾਜ
[ਐਸ. ਅਬਦੁਲ ਨਜ਼ੀਰ, ਜੇ.] 933

18. **ਦੀਪਕ ਗੁਲਾਟੀ ਬਨਾਮ ਹਰਿਆਣਾ ਰਾਜ,** (2013) 7 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 675 ਕੇਸ ਵਿੱਚ, ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਬਲਾਤਕਾਰ ਅਤੇ ਸਹਿਮਤੀ ਨਾਲ ਸੈਕਸ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਅੰਤਰ ਕੱਢਿਆ ਹੈ। ਇਹ ਘਟਨਾ ਦੇ ਸਮੇਂ 19 ਸਾਲ ਦੀ ਉਮਰ ਦੇ ਇੱਕ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਹੈ। ਉਸ ਦਾ ਝੁਕਾਅ ਮੁਲਜ਼ਮ ਵੱਲ ਸੀ। ਦੋਸ਼ੀ ਉਸ ਨੂੰ ਇਸ ਤੱਥ ਦਾ ਭਰੋਸਾ ਦੇ ਰਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਉਸ ਨਾਲ ਵਿਆਹ ਕਰਵਾ ਲਵੇਗਾ। ਇਸ ਲਈ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਨੇ ਆਪਣੀ ਮਰਜ਼ੀ ਨਾਲ ਦੋਸ਼ੀ ਨਾਲ ਵਿਆਹ ਕਰਵਾਉਣ ਲਈ ਆਪਣਾ ਘਰ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ। ਉਸ ਨੇ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਉਸ ਵੱਲੋਂ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਫੋਨ ਨੰਬਰ 'ਤੇ ਕਾਲ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਪੁੱਛਿਆ ਕਿ ਉਹ ਉਸ ਨੂੰ ਉਸ ਜਗ੍ਹਾ 'ਤੇ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਮਿਲਿਆ ਜਿੱਥੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਪਹਿਲਾਂ ਤੋਂ ਤੈਅ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਉਹ ਵੀ ਲੰਬੇ ਸਮੇਂ ਤੱਕ ਉਸ ਦਾ ਇੰਤਜ਼ਾਰ ਕਰਦੀ ਰਹੀ ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਉਹ ਆਖਰਕਾਰ ਪਹੁੰਚਿਆ, ਤਾਂ ਉਹ ਉਸ ਦੇ ਨਾਲ ਕਰਨ ਝੀਲ ਨਾਮਕ ਜਗ੍ਹਾ 'ਤੇ ਗਈ ਜਿੱਥੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਜਿਨਸੀ ਸੰਬੰਧ ਬਣਾਏ। ਉਸ ਨੇ ਉਸ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਕੋਈ ਇਤਰਾਜ਼ ਨਹੀਂ ਉਠਾਇਆ ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਕੋਈ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਹ ਦੋਸ਼ੀ ਨਾਲ ਕੁਰੂਕਸ਼ੇਤਰ ਚਲੀ ਗਈ, ਜਿੱਥੇ ਉਹ ਆਪਣੇ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰਾਂ ਨਾਲ ਰਹਿੰਦੀ ਸੀ। ਇੱਥੇ ਵੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਆਪਣੀ ਮਰਜ਼ੀ ਨਾਲ ਦੋਸ਼ੀ ਨਾਲ ਨਜ਼ਦੀਕੀ ਬਣਾਈ। ਫਿਰ ਉਹ ਕਿਸੇ ਕਾਰਨ ਕਰਕੇ ਕੁਰੂਕਸ਼ੇਤਰ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਦੇ ਹੋਸਟਲ ਵਿੱਚ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਰਹਿਣ ਲਈ ਚਲੀ ਗਈ ਅਤੇ ਇੱਕ ਵਾਰ ਫਿਰ

ਬਿਰਲਾ ਮੰਦਰ ਵਿੱਚ ਮੁਲਜ਼ਮ ਦੇ ਸੰਪਰਕ ਵਿੱਚ ਆਈ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਹ ਮੁਲਜ਼ਮ ਨਾਲ ਅੰਬਾਲਾ ਜਾਣ ਲਈ ਕੁਰੂਕਸ਼ੇਤਰ ਦੇ ਪੁਰਾਣੇ ਬੱਸ ਸਟੈਂਡ 'ਤੇ ਵੀ ਗਈ ਤਾਂ ਜੋ ਅੰਬਾਲਾ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਦੋਵਾਂ ਦਾ ਵਿਆਹ ਹੋ ਸਕੇ। ਬੱਸ ਅੱਡੇ 'ਤੇ ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਮੁਲਜ਼ਮ ਨੂੰ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕਰ ਲਿਆ। ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਦੀ ਸਹਿਮਤੀ ਨਾਲ ਦੋਵਾਂ ਧਿਰਾਂ ਵਿਚਾਲੇ ਸਰੀਰਕ ਸਬੰਧ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਵਿਕਸਤ ਹੋਏ ਸਨ ਕਿਉਂਕਿ ਨਾ ਤਾਂ ਕਿਸੇ ਵਿਰੋਧ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਸੀ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਉਸ ਨੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਮੇਂ ਕਿਤੇ ਵੀ ਕੋਈ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਕੀਤੀ ਸੀ, ਇਸ ਤੱਥ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਕਿ ਉਹ ਕਈ ਦਿਨਾਂ ਤੋਂ ਦੋਸ਼ੀ ਨਾਲ ਰਹਿ ਰਹੀ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਨਾਲ ਇਕ ਜਗ੍ਹਾ ਤੋਂ ਦੂਜੀ ਜਗ੍ਹਾ ਗਈ ਸੀ। ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਅੱਗੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਹਾਲਾਤਾਂ ਨੂੰ ਸਮਝਣਾ ਸੰਭਵ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਦੋਸ਼ੀ ਵਿਰੁੱਧ ਧੋਖਾ/ਬਲਾਤਕਾਰ ਦਾ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

19. ਹਾਲ ਹੀ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ **ਨੇ ਸ਼ਿਵਸ਼ੰਕਰ @ ਸ਼ਿਵ ਬਨਾਮ ਕਰਨਾਟਕ ਰਾਜ ਅਤੇ ਹੋਰ,** 2018 ਦੀ ਅਪਰਾਧਿਕ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 504 ਵਿੱਚ ਜਿਸ ਦਾ ਨਿਪਟਾਰਾ 6 ਅਪ੍ਰੈਲ, 2018 ਨੂੰ ਕੀਤਾ ਸੀ, ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਮੰਨਣਾ ਮੁਸ਼ਕਲ ਹੈ ਕਿ ਅੱਠ ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਜਾਰੀ ਰਿਸ਼ਤੇ ਦੌਰਾਨ ਜਿਨਸੀ ਸੰਬੰਧ 'ਬਲਾਤਕਾਰ' ਹਨ, ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਦੇ ਆਪਣੇ ਦੋਸ਼ਾਂ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਕਿ ਉਹ ਆਦਮੀ ਅਤੇ ਪਤਨੀ ਵਜੋਂ ਇਕੱਠੇ ਰਹਿੰਦੇ ਸਨ। ਇਹ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਆਯੋਜਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ: -

"ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਦੇ ਤੱਥਾਂ ਅਤੇ ਹਾਲਾਤਾਂ ਵਿੱਚ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਵਿਰੁੱਧ ਲਗਾਏ ਗਏ ਦੋਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਕਾਇਮ ਰੱਖਣਾ ਮੁਸ਼ਕਲ ਹੈ, ਜਿਸ ਨੇ ਸੰਭਾਵਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਨਾਲ ਵਿਆਹ ਦਾ ਝੂਠਾ ਵਾਅਦਾ ਕੀਤਾ ਸੀ।

ਹਾਲਾਂਕਿ ਅੱਠ ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਜਾਰੀ ਰਿਸ਼ਤੇ ਦੌਰਾਨ ਜਿਨਸੀ ਸੰਬੰਧ ਬਣਾਉਣਾ ਮੁਸ਼ਕਲ ਹੈ, ਖ਼ਾਸਕਰ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਦੇ ਆਪਣੇ ਦੋਸ਼ਾਂ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਕਿ ਉਹ ਆਦਮੀ ਅਤੇ ਪਤਨੀ ਵਜੋਂ ਇਕੱਠੇ ਰਹਿੰਦੇ ਸਨ।

20. ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਬਲਾਤਕਾਰ ਅਤੇ ਸਹਿਮਤੀ ਨਾਲ ਸੈਕਸ ਵਿੱਚ ਸਪੱਸ਼ਟ ਅੰਤਰ ਹੈ। ਅਜਿਹੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਧਿਆਨ ਨਾਲ ਜਾਂਚ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਪੀੜਤ ਨਾਲ ਵਿਆਹ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਸੀ ਜਾਂ ਉਸਦੇ ਮਾੜੇ ਇਰਾਦੇ ਸਨ ਅਤੇ ਉਸਨੇ ਸਿਰਫ ਆਪਣੀ ਕਾਮਨਾ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸ ਬਾਰੇ ਝੂਠਾ ਵਾਅਦਾ ਕੀਤਾ ਸੀ, ਕਿਉਂਕਿ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਧੋਖਾਧੜੀ ਜਾਂ ਧੋਖੇ ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਵਿੱਚ ਆਉਂਦਾ ਹੈ। ਸਿਰਫ ਵਾਅਦੇ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਅਤੇ ਝੂਠੇ ਵਾਅਦੇ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਨਾ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਵੀ ਅੰਤਰ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਜੇ ਦੋਸ਼ੀ ਨੇ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਨੂੰ ਜਿਨਸੀ ਕੰਮਾਂ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣ ਲਈ ਪ੍ਰੇਰਿਤ ਕਰਨ ਦੇ ਇਕੋ ਇਕ ਇਰਾਦੇ ਨਾਲ ਵਾਅਦਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਅਜਿਹਾ ਕੰਮ ਬਲਾਤਕਾਰ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ। ਇੱਕ ਅਜਿਹਾ ਕੇਸ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਉਣ ਵਾਲਾ ਦੋਸ਼ੀ ਲਈ ਆਪਣੇ ਪਿਆਰ ਅਤੇ ਜਨੂੰਨ ਦੇ ਕਾਰਨ ਜਿਨਸੀ ਸੰਬੰਧ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਸਹਿਮਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਨਾ ਕਿ ਸਿਰਫ ਦੋਸ਼ੀ ਦੁਆਰਾ ਪੈਦਾ ਕੀਤੀ ਗਲਤ ਧਾਰਨਾ ਕਰਕੇ ਜਾਂ ਜਿੱਥੇ ਕੋਈ ਦੋਸ਼ੀ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਹਾਲਾਤਾਂ ਕਰਕੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਉਸਨੇ ਭਵਿੱਖਬਾਣੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਸੀ ਜਾਂ ਜੋ ਉਸਦੇ ਕੰਟਰੋਲ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਸਨ, ਉਸ ਨਾਲ ਵਿਆਹ ਕਰਨ ਦੇ ਹਰ ਇਰਾਦੇ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਉਸ ਨਾਲ ਵਿਆਹ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਮਰੱਥ ਸੀ। ਅਜਿਹੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਨਾਲ ਵੱਖਰੇ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਵਿਵਹਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਜੇ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਦਾ ਕੋਈ ਗਲਤ ਇਰਾਦਾ ਸੀ ਅਤੇ ਜੇ ਉਸ ਦੇ ਗੁਪਤ ਇਰਾਦੇ ਸਨ, ਤਾਂ ਇਹ ਬਲਾਤਕਾਰ ਦਾ ਸਪੱਸ਼ਟ ਮਾਮਲਾ ਹੈ। ਦੋਵਾਂ ਧਿਰਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਸਹਿਮਤੀ ਨਾਲ ਸਰੀਰਕ ਸੰਬੰਧ IPC ਦੀ ਧਾਰਾ 376 ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਪਰਾਧ ਨਹੀਂ ਬਣਨਗੇ।

21. ਤੁਰੰਤ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਇਹ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਅਹੁਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਪ੍ਰਾਇਮਰੀ ਹੈਲਥ ਸੈਂਟਰ ਵਿੱਚ ਮੈਡੀਕਲ ਅਧਿਕਾਰੀ ਵਜੋਂ ਸੇਵਾ ਨਿਭਾ ਰਿਹਾ ਸੀ ਅਤੇ

ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਉਸੇ ਸਿਹਤ ਕੇਂਦਰ ਵਿੱਚ ਸਹਾਇਕ ਨਰਸ ਵਜੋਂ ਕੰਮ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ ਅਤੇ ਉਹ ਇੱਕ ਵਿਧਵਾ ਹੈ। ਉਸ ਨੇ ਦੋਸ਼ ਲਾਇਆ ਸੀ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਉਹ ਇੱਕ ਵਿਆਹੁਤਾ ਆਦਮੀ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸਦੇ ਆਪਣੀ ਪਤਨੀ ਨਾਲ ਮਤਭੇਦ ਹਨ। ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਭਾਈਚਾਰਿਆਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹਨ। ਇਹ ਵੀ ਦੋਸ਼ ਹੈ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ/ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਵਿਆਹ ਰਜਿਸਟਰ ਕਰਵਾਉਣ ਲਈ ਇਕ ਮਹੀਨੇ ਦਾ ਸਮਾਂ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਅੱਗੇ ਕਹਿੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਉਸਨੂੰ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨਾਲ ਪਿਆਰ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸਨੂੰ ਇੱਕ ਸਾਥੀ ਦੀ ਲੋੜ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਇੱਕ ਵਿਧਵਾ ਸੀ। ਉਸਨੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ "ਕਿਉਂਕਿ ਮੈਂ ਵੀ ਇੱਕ ਵਿਧਵਾ ਸੀ ਅਤੇ ਮੈਨੂੰ ਇੱਕ ਸਾਥੀ ਦੀ ਵੀ ਲੋੜ ਸੀ, ਮੈਂ ਉਸਦੇ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਨਾਲ ਸਹਿਮਤ ਹੋ ਗਈ ਅਤੇ ਉਦੋਂ ਤੋਂ ਸਾਡੇ ਪ੍ਰੇਮ ਸੰਬੰਧ ਸਨ ਅਤੇ ਉਸ ਅਨੁਸਾਰ ਅਸੀਂ ਇਕੱਠੇ ਰਹਿਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਅਸੀਂ ਕਦੇ ਆਪਣੇ ਘਰ ਰਹਿੰਦੇ ਸੀ ਜਦਕਿ ਕੁਝ ਸਮਾਂ ਉਸ ਦੇ ਘਰ ਰਹਿੰਦੇ ਸੀ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਉਹ ਇਕੱਠੇ ਰਹਿ ਰਹੇ ਸਨ, ਕਦੇ ਉਸਦੇ ਘਰ ਅਤੇ ਕਦੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੀ ਰਿਹਾਇਸ਼ 'ਤੇ। ਉਹ ਕਾਫ਼ੀ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਇੱਕ ਦੂਜੇ ਨਾਲ ਰਿਸ਼ਤੇ ਵਿੱਚ ਸਨ ਅਤੇ ਇੱਕ ਦੂਜੇ ਦੀ ਸੰਗਤ ਦਾ ਅਨੰਦ ਲੈਂਦੇ ਸਨ। ਇਹ ਵੀ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਕਾਫ਼ੀ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਇਕੱਠੇ ਰਹਿ ਰਹੇ ਸਨ। ਜਦੋਂ ਉਸ ਨੂੰ ਪਤਾ ਲੱਗਾ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਔਰਤ ਨਾਲ ਵਿਆਹ ਕਰਵਾ ਲਿਆ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਸਨੇ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦਰਜ ਕਰਵਾਈ। ਇਹ ਉਸ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਨੇ ਉਸ ਨਾਲ ਜ਼ਬਰਦਸਤੀ ਬਲਾਤਕਾਰ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਇਹ ਕਿਸੇ ਮਨੋਵਿਗਿਆਨਕ ਦਬਾਅ ਦੇ ਸਾਮ੍ਹਣੇ ਇੱਕ ਨਿਸ਼ਕਿਰਿਆ ਅਧੀਨਗੀ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਇੱਕ ਚੁੱਪ ਸਹਿਮਤੀ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸਪੱਸ਼ਟ ਸਹਿਮਤੀ ਉਸ ਦੇ ਮਨ ਵਿੱਚ ਪੈਦਾ ਹੋਈ ਗਲਤ ਧਾਰਨਾ ਦਾ ਨਤੀਜਾ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਸਾਡਾ ਵਿਚਾਰ ਹੈ ਕਿ ਭਾਵੇਂ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਵਿੱਚ ਲਗਾਏ ਗਏ ਦੋਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮੁਨਾਸਬ ਮੁੱਲ 'ਤੇ ਲਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਉਹ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਕੇਸ ਨਹੀਂ ਬਣਾਉਂਦੇ। ਸਾਡਾ ਇਹ ਵੀ ਵਿਚਾਰ ਹੈ ਕਿ ਕਿਉਂਕਿ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਪਹਿਲੀ ਨਜ਼ਰ ਵਿੱਚ ਬਲਾਤਕਾਰ ਦਾ ਦੋਸ਼ ਦਿਖਾਉਣ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਹੀ ਹੈ, ਇਸ ਲਈ ਧਾਰਾ 376 (2) (ਬੀ) ਤਹਿਤ ਦਰਜ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਨੂੰ ਬਰਕਰਾਰ ਨਹੀਂ ਰੱਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ।

XXXXXX

ਡਾਕਟਰ ਧਰੁਬਰਮ ਮੁਰਲੀਧਰ ਸੋਨਾਰ ਬਨਾਮ ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਰਾਜ
[ਐਸ. ਅਬਦੁਲ ਨਜ਼ੀਰ, ਜੇ.] 935

22. ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, FIR ਵਿੱਚ ਕਿਤੇ ਵੀ IPC ਦੀ ਧਾਰਾ 420 ਜਾਂ SC/ST ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 3 (1) (x) ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਕਿਸੇ ਗਲਤੀ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ Cr. P.C. ਦੀ ਧਾਰਾ 482 ਤਹਿਤ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੁਆਰਾ ਦਾਇਰ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨਾ ਜਾਇਜ਼ ਨਹੀਂ ਸੀ।

23. ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਅਪੀਲ ਸਫਲ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸ ਅਨੁਸਾਰ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। 2012 ਦੀ ਅਪਰਾਧਿਕ ਅਰਜ਼ੀ ਨੰਬਰ 3590 ਵਿੱਚ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਮਿਤੀ 02.07.2018 ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਵੱਲੋਂ 6.12.2000 ਨੂੰ ਮਸਾਵੜ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਨੰਦੂਰਬਾਰ ਦੇ ਥਾਣੇ ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਕੀਤੀ ਗਈ FIR, ਜਿਸ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਵਿਰੁੱਧ 2000 ਦਾ ਅਪਰਾਧ ਨੰਬਰ 59 ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਨੂੰ ਰੱਦ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਮਹਾਸਾਵਦ ਥਾਣੇ ਵੱਲੋਂ 14.06.2001 ਨੂੰ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਵਿਰੁੱਧ IPC ਦੀ ਧਾਰਾ 376 (2) (ਬੀ), 420, ਧਾਰਾ 34 ਅਤੇ SC/ST ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 3 (1) (x) ਤਹਿਤ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਚਾਰਜਸ਼ੀਟ ਨੂੰ ਵੀ ਰੱਦ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਦੇਵਿਕਾ ਗੁਜਰਾਲ ਅਪੀਲ ਮਨਜ਼ੂਰ।

ਡਿਸਕਲੇਮਰ: - ਸਥਾਨਕ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਅਨੁਵਾਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਨਿਆ ਨਿਰਣਾਂ ਕੇਵਲ ਮੁਕਦਮੇਬਾਜ਼ਾਂ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਸਮਝਣ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਦਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਇਸਤੇਮਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ । ਸਾਰੇ ਵਿਹਾਰਕ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਮੰਤਵਾਂ ਲਈ ਨਿਆ ਨਿਰਣੇ ਦਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸੰਸਕਰਨ ਪ੍ਰਮਾਣਿਕ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਅਮਲ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ ।

Prabhat Kiran, Advocate
D/923/2000
Bar Council of Delhi